

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos peccit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Kedd, augusztus 25.

Óriási tűzkatasztrófa a fővárosban.

Az engedmények kérdése.

Budapest, augusztus 24.

(Saját tudósítónktól.) Szabadelvűpárti körökben mindinkább elvesztették azt a reménységet, hogy a nemzeti vívmányok oly mérvben elnyerhetők volnának, a minőben azokat a szélső ellenzék követelte.

Egészen bizonyos ma már, hogy a korona nem egyezik bele a magyar vezényszónak a közös hadseregben alkalmazásába. Nemcsak fenntartják azonban a Széll Kálmán volt miniszterelnök által bejelentett katonai engedményeket, hanem azok gyors végrehajtását is kilátásba helyezték.

A szabadelvűpártban most sokan azt bizonygatják, hogy Széll Kálmán miniszterelnök passzív rezisztenciája a leghatásosabb eszköz lett volna az obstrukció legyőzésére, sőt azóta már régen diadal-maskodott volna. A kiknek ez a nézetök, azok utalnak arra, hogy Széll Kálmán lemondása előtt még a harciasabb ellenzékiek is csupán a legcsekélyebb engedményt kívánták, hogy így az obstrukciónak némi vívmányára is rámutathassanak.

A kormánybukásokkal azonban időt nyertek és vérszemet kaptak.

A függetlenségi pártban viszont ma még vérmesebb reménységgel néznek az események elé. Azt vitatják, hogy még egy kormányt megbuktatnak és akkor meg lesznek a nemzeti engedmények. Nagyon felvannak háborodva különben a miatt, hogy a király elé hívott politikusok titkolják a korona előtt vallott nézeteiket. Szerintök ez alkotmány ellenes és a parlamentarizmus ellenére van. Ha már a király szavait elhallgatják is, kötelesek a nemzet előtt beszámolni azzal, hogy mit tanácsoltak a Felségének. Ezt az alkotmányos felelősség megkívánja.

Utulnak e tekintetben Bánffy Dezső báróra, aki nem csinált titkot abból, a mit a Felségének elmondott. Mondják különben, hogy Bánffy nagyon meghatva lépett be a király fogadó szobájába, érezve a nagy felelősséget, a melyet megváltott politikai elveivel szemben érez. A király kegyesen hallgatta meg egyébként nézeteit.

Az engedményekre nézve budapesti tudósítónk ma délelőtt illetékes helyen a következőkről értesült:

— O felségének a hadsereg kérdésében tapasztalható határozott állásfoglalása a szabadelvű pártban mély benyomást

kelt. Ill tékes helyen úgy gondolkoznak, hogy feltétlen engedékenység az obstrukcióval szemben nem járna eredménnyel. A válság megoldását tehát azon az alapon fogják megpróbálni, hogy a nemzeti követeléseket bizonyos mértékig teljesíteni fogják, egyebekben azonban a leghatározottabban küzdeni fognak az obstrukció ellen és vele többé nem tárgyalnak.

Ugyanazon helyről arról is értesül tudósítónk, hogy minden a jövő kormányelnök személyére vonatkozó kombináció — korai és alaptalan.

Igy különösen tartózkodással lehet fogadni azt a hírt, hogy Apponyi a jövő embere, annyival is inkább, mert az ő fogadtatásáról szóló jelentések szerint a felség vele szemben volt a leghűvösebb, sőt egyenesen rideg. Ezek a máról holnapra változó, egymással homlokegyenest ellenkező hírek jellemzik a politikai helyzetet. Annyi már konstatálható, hogy a jövődőlés, a mely a kihallgatások első napjaiban elhangzott, hogy t. i. a király budapesti látogatása nem hozta meg a válság megoldását, szomorúan bevált. Hanem már továbbra jövődni nem tudtak akkor, és bizony nem lehet ma sem.

Vulkán ur.

Irtá: Kabos Ede.

Valahol a világon összehalálkozik egy fogyatékos szépségű ur és egy szellemes asszony, aki szép és özvegy. A fogyatékos szépségű ur a természet törvényei szerint bele fog szeretni a szépséges özvegybe, ki boszúból elfogja őt keresztelni Vulkán urnak. S aztán egy szép napon igen nagy lesz a forróság, vagy pedig emberkergető eső kerekedik s akkor az ellenséges pár valami biztos helyre menekül, ahol egészen magára van.

Ez lesz a döntő pillanat.

Vulkán ur a csunya emberek nyugalmával meg fog szólalni:

— Asszonyom, nekem semmi kedvem elismerni a „Vulkán ur” jogosultságát. Öreg asszonyok, akik pedig értettek hozzá, azt mondták, hogy minden férfi szép, ha egy fokkal szebb az ördögénél. Én pedig ezer és egy fokkal is szebb vagyok Belzebub barátomnál. Avagy látta ön már az ördögöt, hogy ezt egyszerűen tagadni merné? Igaz, a lábaim egymástól függetlenül növekedtek s az egyik önkényesen megállapodott, mikor a másiknak még tovább tetszett nőni, — de a sánta láb még nem lólab. S ha az ismeretes népdal dacára nem is illik nekem rettenetes, hogy arcom kissé him-

lőhelyes, de figyelmébe ajánlom, hogy az illetékes néphit szerint az emberi arc egy-egy gödröcskéjében angyal rejtőzik, aki szerelemre csalogat. On úgy találja, hogy az én arcomnak kissé sok a gödröcskéje, s nem igen juthatott mindegyikbe egy angyal. Amde a sok között valamelyikben mindenestre bujkál olyan szárnyas kobold s ha volna önben egy kis jóakarát, ez arc kaszárnyájában is megtalálná azt a cellát, melyben az én egyetlen angyalom lakik. A dolog tehát nem az én szeretetreméltó ragyámon, hanem az ön jóakaratan mulik. Kifogásolja továbbá, hogy a fejem igen nagy. Elismerem, de kárpótlásul a kezeim kicsinyek s egészen öntől függ, hogy ne egyszerre nézze őket, mi talán nem egészen szép látvány, hanem külön-külön gyönyörködjek szépségeimben. Es végezetül gondolja meg, hogy a nagy idők romantikus írói, akiknek igen jó ízlésük volt, ha szépségben nem is versenyezhetek önnek, arannyal fizettek volna meg olyan modelt, mint én vagyok. Miért ne lehetne tehát a feleségem?

Az özvegy, miután pamlag (melyre leheveredjék) és ablak (melyen közönyösen kihajoljon) nincs a közelben, egyszerűen a szalmaszín hajával kezdene bibelődni s úgy jegyezne meg:

— A hosszú beszédnek rövid veleje az, hogy ön — az illetékes szójárás szerint — csunya mint az éjszaka s nekem nincs semmi

reményem, hogy valaha más véleményen lesznek.

Vulkán ur mosolyog.

— Bizonyos benne?

— Ha tetszik, igen.

— Tévedni méltóztatik.

— Ugyan?

— A jövő évben valami indifferens helyen — mondjuk Jeruzsálemben — kongresszus ül össze s megdönti a divatos esztétikát. Ami szép volt, azontul csunya lesz és megfordítva. A kongresszus elnökletével évek óta folynak az irodalomban, a divatban s mindenütt. On szellemes asszony és a tüneteket már eddig is észrevehette. Akkor én a kongresszus határozata értelmében szép leszek, ön pedig csunya. Nem volna jó, ha nem várná be a katasztrófát és még idejében menekülne?

Az özvegy kacag.

— A maga bolondsága olyan jóízű, hogy törvénybe lehet iktatni.

— Ne fesse falra az ördögöt. Akadhat törvényhozás, mely meg is cselekszi. S miért ne? Ötezer éve áll fenn a világ s azóta egy önkényes megállapodás közetkeztében mindig a mai értelemben vett szépek bitoroltak minden jogot és minden élvezetet. A mac ka tudja, hogy megáll-e ez a világ még ötezer évig s ideje, hogy most már az emberiség nagyobbik fele is kivegye részét a jóból és az élvezetből. Méltóztassék rettenet! a csunyak lázadásától! Egy

A válság eseményei.

(Az audienciák vége.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 24

A király elé hivott politikusok kihallgatása véget ért. E kihallgatásoknak alig volt egyéb eredménye, mint az, hogy megtudjuk: a király nem hajlandó a nemzeti követeléseket teljesíteni. A helyzet pedig kuszáltabb, mint előbb volt, s bár, hir szerint *Khuen-Héderváry* holnap a megoldás tárgyában előterjesztést fog tenni a királynak, mégis alig van remény arra, hogy a parlamenti és politikai béke helyreálljon.

Legújabb távirataink a következők:

A vasárnapi kihallgatások.

A király előtt vasárnap a következő államférfiak jártak: *Lukács* László, a lemondott pénzügyminiszter, báró *Bánffy* Dezső főudvarmester, *Hieronymi* Károly országgyűlési képviselő és gróf *Zichy* János, a néppárt vezére. Mind a négyen mélységesen megőrizték a titkukat; az udvar köréből sem szivárogt ki semmi és eszerint Magyarország még egy darabig várni fog. Várni fog, míg a még hátralévő is előállnak a panaceákkal, azután az angol király Bécsbe érkezik és hadgyakorlatok is lesznek a jövő hónap elején.

A vasárnap kihallgatott politikusok közül *Bánffy* Dezső teljesen elzárkózott, *Hieronymi* ma egész nap kerülie a nyilvánosságot, hogy ne kerüljön az utjába kérdezősködő. Gróf *Zichy* János audienciájáról beszéltek egyet és más. Eszerint a néppárt megadta a kegyelmezőfést a szabadelvű pártnak. Hir szerint a katonai követelések teljesítését is ajánlotta, de inkább a két éves szolgálatot, mint a vezényszót. Ő felsége szívesen fogadta *Zichy*-t, az első ellenzéki politikust, aki kormánykriszise Magyarországon beleszólt. Hir szerint ő felsége *Zichy* János előtt kijelentette voln, hogy hajlandó más természetű koncessziókat adni a katonai vezérleti nyelvért, de ahhoz sem most, sem a jövőben hozzájárulni nem enged. Ez a kijelentés, amely este a szabadelvű pártban ismeretessé vált, sok kommentárra adott alkalmat. De föltűnő leginkább az volt, hogy elhitték. Ő felsége azt is fölemlítette *Zichy* előtt, hogy a nemzeti érzelem ápolásában elmenne addig a határig, ameddig An-

drássy jelezte. *Lukács* László volt az egyedüli, aki ma este is megjelent a pártkörben. A lemondott pénzügyminiszter igen röviden bánt el az illetéktelen kérdezősködőkkel. Mindössze annyit mondott, hogy ő a cukor-válságról referált, a magyar krízisről keveset beszélt ő felségével.

Bánffy a királynál.

A P. H. *Bánffy* Dezső báró fogadtatásáról egyebek között ezeket írja:

Bánffy Dezső bárót a megszabott félóránál hosszabb ideig tartotta magánál az uralkodó, kihallgatása negyven percig tartott.

Az uralkodó előtt nem hangsúlyozhatott mást *Bánffy* Dezső báró, mint a nemzeti követelmények teljesítésének, a kibontakozás ezen egyetlen módjának feltétlen szükségét. Tehette ezt annál inkább, mertalán ő az egyetlen a kihallgatottak között, akiről feltétlenül tudva van, hogy kabinetalakításra nem vállalkozik. Meg kellett ezt tennie, mert a helyzet tiszta képét feltárni az uralkodó előtt s a magyar nemzet jogos kívánságaival az uralkodót megismertetni, a haza iránti kötelessége volt.

Bánffy Dezső báró álláspontja az, hogy a magyar nemzeti államban a nemzeti igényeket és érdekeket semminek sem szabad alárendelni és e tekintetben a bár közönsnek megállapított, de alakjában magyarnak kijelentett hadsereg kérdésében sem lehet kivételt tenni, akár annak vezénylete, vezérlete és belsejerveze avagy vezénynyelve tekintetében. Szerinte az utóbbi válságokból nem parlamentáris uton igyekeztek kibontakozni, a kibontakozásnál használt módok nem feleltek meg a parlamentáris elveknek. A helyzetet úgy kellett volna megoldani, amikor erre még mód volt, hogy a kedélyek megnyugtatója és a szükséges javaslatok elintézése után, az országgyűlést feloszlassák és új választásokat rendeljenek el. *Bánffy* Dezső báró felfogása szerint a közjogi kérdéseket meg kell szüntetni s liberális és nemzeti irányban a gazdasági és szociális kérdések megoldását tűzni ki feladatul. Gazdasági érdekeink, úgy amint a viszonyok most vannak, csak gazdasági önállóságunk kivívásával nyernek biztosítást. Iparunk, kereskedelmünk érdekei parancsolják, hogy Ausztriától függetlenül állapítsuk meg autonóm vámtarifánkat és kössük meg kereskedelmi szerződéseinket. Gazdasági függetlenség képeit csak arra, hogy a nagyhatalmi állás által

parancsolt fokozottabb mérvű katonai terheket elviselhessük. Megoldandó a parlamenti reform s az annak alapját képező választási jog kérdése, figyelemmel a választókerületek új beosztására és lehető egységesítésére, figyelemmel azok választói jogosultságára is — ami szociális szempontból fontos — akiknek eddig választói joguk nem volt.

A király igen szívélyesen fogadta régi hívt s figyelemmel hallgatta meg előterjesztéseit.

A király rosszkedvű.

Az udvarhoz közel álló körökben sokat beszélnek arról a nagyfoku kedvetlenségről, a mely a királyon észlelhető a bonyodalmas, súlyos magyar politikai viszonyok miatt. Rendkívül ideges és izgatott, nagyon bántják Magyarország követeléseit.

Már régebben, talán június hónapban történt, hogy a király meglátogatta *Erzsébet* királyné néhai udvarhölgyét, *Festetics* Mária grófnőt Bécsben s ez alkalommal kifakadt:

— Kedves grófnő, én nagyon szeretem a magyarokat és sohasem gondoltam volna, hogy oly kevéssé tudom magamat megértetni velük.

Most pedig, hogy lejött Budavárába s érintkezik a magyar államférfiakkal és mindegyiktől a nemzeti követelések hangztatását hallja, annyira rosszkedvű és annyira levert, hogy nem eszik, nem alszik.

Az udvar emberei azt ajánlották neki, hogy vasárnap, pihenjen s ránduljon ki Gödöllőre vadászni. Szerették volna egy napra elvonni a politika gondjaitól. De a király nem hajlott az ajánlatra. Visszautasította azzal:

— Hagyjanak nekem békét a vadászattal, nem kell nekem semmi!

A király ingerült s végtelenül bántja szívét, hogy akaratát nem tudja keresztülvinni s hogy kormányzása — életének alkonyán — mérhetetlen nehézségekbe ütközik.

Apponyi?

Egy előkelő politikus határozottan és állítólag a legjobb forrás nyomán határo-

szép napon nekem eszembe jut, hogy nem tőröm tovább a sok ezredéves igaztalanságot, felcsapok profétának, a tömeg csatlakozása bizonyos s megindítom a háborút maguk ellen. Ez a háboru sem lesz oktanabb a többinél s nagyobb érdekek forognak kockán, tehát elkésredettebb is lesz. Ismétlem, méltóztassék rettegni. Ha a jeruzsálemi kongresszus sokáig késik, én fellázadok, proféta leszek, én fanatizálom a tömeget, én —

(Az özvegy kacaja megszakítja a szépen induló tirade-ot. *Vulkán* ur más tónusból kezdi)

— Különbben pedig ön a jeruzsálemi kongresszus és lázadás nélkül is feleségem lesz. Ha közbekiált, hogy vakmerő és elbizakodott vagyok, azt fogom mondani, hogy igaza van. Aminthogy önnek mindig igaza van. De tessék csak meghallgatni: (Az eső még szakad vagy a forróság még tart: időnk van elég.) Ismeri ön a reménytelen szerelemesek fajtáját? Roppant hazug, utálatos népség, mert csak annyi igaz bennük, hogy szerelmesek, de hazugság az, hogy reménytelenül. Követelik hölgyüket vagy elvonulnak busan a magányba s éppen az az egy reményük van, hogy a hölgy valamely magasabb véletlen következtében megváltozik és szeretni fogja őket. Veszi ön észre, hogy ezekben az emberekben a szükség szerint sokkal erősebb a remény, a be nem vallott, eltagadott remény, mint a szerelem? S ha valaki öngyilkossá lesz és azt mondja, hogy reménytelen szerelemből tette: hát hazudik a nyomorult,

mert tisztára csak türelmetlenségéből szaladt a vízbe, a fára vagy egy golyóba. Reménytelen szerelem nincs, csak türelmetlen. Én pedig asszonyom, türelmes vagyok, mint annak az ismeretes bibliai férfiúnak a számára. És várok, méltóztassék elhinni, hogy ön még a feleségem lesz.

Az özvegy gunyolódik.

— A héten hozzáamegyek X hez. (Megnevez valami szép férfiut.)

Vulkán ur nem jön zavarba.

— Boldogtalanná fogja tenni és tulélt, mint az elsőt.

Köszönöm.

— Véletlenül nem tréfalok. X. ur, mint minden szép férfiú, még sokkal hiub, mint a szép asszonyok. Ha egy könnyelmű percében elszánja magát és elveszi önt, egész életére boldogtalan lesz, mert neki életszükség, hogy igénytelen, az ő világossága mellett a fényhátást emelő árnyak bevaló felesége legyen. Ocskaságot mondok, de igaz: a jó házasságban, mint a jó festményen nem szabad csupa fénynek lennie. Ha szép férfiúnak szép felesége van (ami az életben ritkaság is), a férfiú elbuzulja magát és tönkre megy. Az asszony még előnyben van, mert jószívű csunya emberek udvarolnak neki s mégis mindennap újból hallja, hogy szép. De ami a gyalázatos szokások mellett még ritkaság, hogy asszonyok is udvaroljanak a férfiúknak s így a szerencsétlen szép férfiú kételkedni kezd szépségében és elhervad. Mert a szépség tudata mindennap meg-

hal és minden reggel föl kell éleszteni. X ur boldogtalan lesz, ön túl fogja élni s én várhatok.

— Kedves *Vulkán* ur — szólal meg az özvegy — én képes vagyok arra is, hogy önt is tulélem.

— Mit tesz az? Várakozásom egészen jogosult, mert ön az enyém lett volna, ha véletlenül ostobaságot nem követek el és nem halok meg.

— S ha véletlenül ön követém el azt az ostobaságot, önnek akkor is igaza volt, mert az öné lettem volna, ha —

— Természetes.

— Ön a legkönnyelműbb *Vulkán*, akit valaha láttam. A sok várakozásban várni hogy valami leánykát, aki az ön nevét átörökítene egy fiatalabb, eljövendő korba.

(*Vulkán* ur sóhajt.)

— Bah! Könnyelmű vagyok. Azt hiszem, az előbb azt mondtam, hogy türelmes vagyok: a könnyelműség sem egyéb, csak vidámabb türelmem. A könnyelmű ember is csak azt mondja, bah, most nem sikerült, még várhatok. Vannak pillanatok, mikor azt hiszem, hogy ez az én könnyelműségem egyik szárnya annak a gonosz angyalnak, aki arcom valamelyik szépségödröcskéjében rejti. Látta, annál a szárnyánál fogva meg is csipethetné az angyalomat s akkor hamarabb megszeretne. Higyje el, asszonyom, ez a könnyelmű, csunya fráter, akit ön *Vulkán* urnak tisztel, a legszeretetre méltóbb huncut s pompás férj tudna lenni.

zottan állítja, *Apponyi Albert a jövő embere.* Az egyetlen megoldás ugyanis csak ő vele lehet, ha Apponyi programjába veszi a *nemzeti követelések teljesítését.* Lehet, hogy Apponyi holnap ismét a király elé megy.

Az utolsó audienclák.

A király ma *Szell Kálmánt, Tisza Istvánt és Falk Miksát* fogadta. Leghosszabb kihallgatáson *Falk Miksa* volt.

Ugy hírlik, hogy holnap délután fél kettőkor *Khuen-Héderváryt*, a lemondott miniszterelnököt fogadja a király, a ki előterjesztést tesz a felségnek a teendők iránt. Beavatott körök rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítanak az előterjesztésnek, s attól a *válság megoldását várják.*

A király *Darányi Ignác dr.* földművelésügyi minisztert szerdán magánkihallgatáson fogadja.

Kereskedelmi alkalmazottak tanfolyama.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 24.

Az Aradi Kereskedők Köre, mint az előző években is, tanfolyamot rendez oly célból, hogy a kereskedelmi alkalmazottak mindazon ismeretekben, a melyekre életpályájukban szükségük van, magukat kiképezzék, s ismereteiket kibővítsék.

Az idei tanfolyam rendezése ügyében a kör közművelődési osztálya *Gebhart István* igazgató elnöklésével ülést tartott. Az ülésen beható tárgyalás és az előző évek tapasztalatainak mérlegelése után elhatározták, hogy a tanfolyamon, tekintettel a hallgatók többségének többnyire kis fokú előképzettségére, a következő tantárgyak fognak előadni: *Magyar fogalmazási gyakorlatok. Kereskedelmi levelezés. Kereskedelmi számtan. Egyszerű könyvvezetés.* A tanfolyam október 15-én kezdődik és négy hónapig tart; ebbe nincs azonban beszámítva a karácsonyi szünet. Hetekint három órán át, naponta esti 9-10 óra között fogják az előadásokat tartani. Az előadók személyére nézve még folynak a tárgyalások.

Elhatározták még, hogy az idén a tanfolyami díjat a legminimálisabb összegben állapítják meg, hogy ezzel a legszegényebb sorsban levő kereskedelmi alkalmazottaknak is módjában legyen azt hallgatni. A négy hónapra terjedő tanfolyam tandíja: *10 korona*, a melynek

— Elhiszem, de én roppant rossz felesége volnék.

— Ha megengedi, majd csak kordában tartanám.

(Az özvegy szeme föllángol.)

— Tehát még zsarnok is volna?

Vulkán ur nyugodtan felel:

— Hát még nem mondtam? Természetesen. Hisz ön a világ legboldogtalanabb teremtesének érezné magát, ha csuf letemre még zsarnok se volnék. Egy szép asszony nem is hinné el férjének, hogy szereti, ha nem akarna fölötte zsarnokoskodni. Nyugodt lehet: zsarnok leszek.

— Teremtőm — kacag az özvegy — hisz mi már alkalmozunk.

— Ugy? — kacag Vulkán s hozzáteszi:

Nos, valija meg őszintén, volt valami szándékosság abban, mikor engem Vulkánnak keresztelt el?

— Hogyne? Vulkánt is letaszították az égből.

— S a többire nem emlékszik?

— Mire?

— Hogy letaszították az égből, de aztán feleségül kapta — Vénusz asszonyt.

Ugyan, az ilyen sánta, gonoszfejű Vulkán elnyeri a Vénuszt, ha Vénusz egy kicsit szellemes és nagyon özvegy?

fele öt korona a beiratkozáskor, másik fele a harmadik hónap kezdetén fizetendő. Hogy azonban e tanfolyam ily alacsony tandíjjal működhessen, a kör mindazon testületeket, a melyek az előző tanfolyam fentartásához hozzájárultak, az aradi kereskedelmi és iparkamarát, az aradi Lloyd-társulatot stb. ezuttal is fölkéri az anyagi támogatásra. Az Aradi Kereskedők Köre a maga penztárából szintén hozzájárul a költségekhez, azonkívül magánosok adományait is szívesen fogadják. Az ülésen jelen voltak közül hozzájárulást ajánlottak föl és adtak: *Gebhart István, Szűcs F. Vilmos*, a közművelődési osztály titkára, *Glück Dezső, Meer Armin* és még többen. Mindezekkel a tanfolyam fentartása biztosítottak vehető, s a jövő hónapban kibocsátják a jelentkezésre való felhívást.

Végül még egy érdekes dolog rendezését határozta el a gyűlés. A tél folyamán, valószínűleg október közepétől kezdve, ingyenes tanfolyamot rendez a kereskedelmi illető törvények és fontosabb rendeletek ismertetésére. Minden héten egy előadás lesz a kereskedelmi törvény, a váltótörvény, a magánjognak a kereskedelmi illető része, az iparjognak ugyanily szakaszai, a csődtörvény és a kisebb, kereskedelmi érdekű törvények egyszerű, világos ismertetésére. E tanfolyam előadója dr. *Sugár Jenő* aradi ügyvéd lesz, a kit a kör erre már föl is kért. Az előadások, rendszerint minden szombat este, az Aradi Kereskedők Körében lesznek, s azokat minden aradi kereskedő és kereskedelmi alkalmazott ingyen látogathalja. Az előadások kétségtelenül nagy fontosságúak a kereskedők részére, a kiknek az őket illető törvényekben való járatlanság sok kellemetlenséget szokott okozni.

Aradiak a temesvári dalos-versenyen.

(A waggongyári dalkör sikere.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 24.

Az aradi waggongyári dalkör újabb dicsőséggel gyarapodva tért vissza a temesvári dalosversenyről: elhozta a verseny egyik díját, s az elismerést, a mely odaát bőven kijutott.

A waggongyári dalkör augusztus 20-án indult el. *Markóczy Lajos* elnök, *Zoltai Mátyás* karnagy, *Wappl Viktor*, *Tumó Lajos* alelnökök s *Révész Béla* titkár vezetésével mintegy ötven dalos indult el, csatlakozva a más vidékekről Aradon átutazó dalosokhoz. Az állomáson, a jellegkölcsönös éneklése után a szállásaikra vonultak. Délután hat órakor volt a zászlók megkoszorúzása. Mindenik zászlót mas más fehér ruhába öltözött kisasszony díszített koszorúval. Az aradi dalosok koszorúslánya *Deutsch Ella* kisasszony volt, a ki szép szavakkal kívánt sok szerencsét az aradiaknak. Este az egyes dalkörök koszorúslányainak szerenádok adtak, s ezt az udvarias dolgot megtette a waggongyári dalkör is.

Másnap d. e 11 órakor kezdődött kötött verseny, a melyen, valamint a délutáni versenyen *König Péternek* hatalmas és nehéz zenekölteményét: *Dal a dalról* énekeltek. A huszonhárom dalkör közül tizenegy délelőtt, tizenkettő délután énekelte. Az aradi waggongyári dalkör délelőtt került sorra, még pedig a sorshuzás eredményéhez képest a tizedik helyen. Első díjat az egri dalkör nyerte el. Az eredmény igen jó volt; a zsüri az aradiakat a mű fölfogása, mint annak szabatos gondosan kiszinezett előadása alapján a legjobb dalkörök közé sorozta.

A verseny második napján, szombaton a szabadon választott versenyművekkel mérköztek a dalosok. Ezen, nem annyira a szakértők, mint inkább a közönség szempontjából rendkívül érdekes hangversenyen waggongyári dalkörünk *népdalokkal* szerepelt.

Az első dalban, a *Busan dalol a madár* címűben valóságos remekelt, az utolsóban a

Fakó lovam című frissben, egyes hangok nem vágtak egész jól össze.

Ez a körülmény természetesen nem kerülhette ki az „árgus-fülekkel” figyelő zsüri figyelmét, úgy, hogy a vasárnap délutáni díjkiosztáson az aradi waggongyári dalkör csak a harmadik csoportban díjazott egyesületek közé került. A temesvári szerb hői yek díjával (ezüst serleg) a mi dalosaink a szereplő 23 egyesület közül a *kilencedik helyet* vívták ki, a mi nagy haladást jelent a kassai országos versenyen kivívott pozíciójukhoz képest, mert akkor tudomás szerint 22 versenyző egyesület között a tizenhatodik helyre jutottak.

Remélhető, hogy a két év múlva *Szombat-helyen* megrendezendő országos dalosverseny alkalmával ismét ily szembeszökő haladásról fogunk tanuságot tenni a mi derék, időt s fáradságot nem kimélő hazafias dalosaink, a kiknek temesvári sikerében része van annak ügybuzgó karmesterének, *Zoltai Mátyás* tanárnak.

Márikot letartóztatták.

(Ujhelyi gyilkosa a vizsgálóbíró előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 24.

Az aradi törvényszék vizsgáló bírása, *Nyíró Géza dr.*, tegnap délelőtt előzetes letartóztatásba helyezte *Márik Jánost*, Ujhelyi Lipót megölőjét.

Tegnap délelőttre idézte maga elé *Nyíró dr.* Megyes-Egyházáról a gyilkost, hogy az esetre nézve kihallgasson. *Márik* egyizben már meg volt idézve, de ekkor nem jelent meg. Vasárnap reggel aztán két megyesegyházai csendőr megjelent *Márik* lakásán és az öreg tótot felszólították, hogy kövesse őket Aradra a vizsgálóbíró elé.

Az elővezetett gyilkost a vizsgálóbíró nyomában kihallgatta. *Márik* elmondta, hogy ő Ujhelyinek tulajdonképpen csak 500 forinttal tartozott és ezt is már rég megfizette, de Ujhelyi ennek dacára folyton fizettette vele a kamatokat s kamat címén már annyit fizetett, hogy evvel a tőkét is letörleszthette volna. Ezenkívül aztán a tőkét is szorongatta és hiába sürgette ő, hogy számoljon le egyszer vele, Ujhelyi mindig talált kibuvót az elszámolás halasztására. Így fizetett éveken keresztül már kifizetett adósság után kamatokat, még pedig *uzsorakamatokat*. Ez a lelketlen eljárás érlelte meg benne a bosszu gondolatát és ez adta kezébe a gyilkos fegyvert.

A vizsgálóbíró a vallomás alapján azt a benyomást nyerte, hogy *Márik*, *szándékát előre megfontolva*, követte el tettét, minthogy ilyenformán a gyilkosság büntetettét látta fennforogni, a büntetés előrelátható nagyságával indokolva végzését, *Márikot* előzetes letartóztatásba helyezte.

Márik a végzést minden megindulás nélkül, egykedvűen fogadta s csupán azt kérte, hogy saját költségén élelmeztesse magát. A vizsgálóbíró ezt persze minden ellenvetés nélkül megengedte. *Márik János* védője a vizsgálóbíró letartóztató végzése ellen felebbezést jelentett be.

A letartóztatással egyidejűleg folyik *Márik János* elmebeli állapotának megfigyelése. *Parcz Gyula dr.* és *Aussterweil László dr.* törvényszéki orvosok fogják ezt a felelősségteljes munkát végezni. Ha a vádtanács esetleg szabadon bocsátaná *Márikot*, akkor a szakértő orvosok a kórházban folytatják a megfigyelést.

Meglehet azonban, hogy *Márikot* még a vádtanács határozata előtt szabadlábra kell helyezni. Az öreg tót ugyanis rendkívül rendelkezéses észjárását tanúsított mindig. Akik érintkez-

tek vele, egyhangulag a mellett nyilatkoztak, hogy Márk nincs beszámítható állapotban. Ha tehát az orvos azt konstatálnák, hogy Márk elmebeteg, akkor sürgősen szabadlábra helyezik, illetve elmeegógyintézetbe szállítják.

MULATSÁGOK

(=) Mükedvelői előadás. A gyoroki ifjuság vasárnap este a nagyvendéglő kerthelyiségében táncmulatsággal egybekötött mükedvelői előadást rendezett. „A falurossza” került színre s a mükedvelők derekasan megállották helyüket. Szereplők voltak: Kocsis Ferenc, Pogonyi Sándor, Rózsa Piroska, Benedek Mariska, Fekete József, Benedek Piroska, Reithoffer József, Szabó Betti, Gleser Borbála, Putsler János, Pogányi Mihály, Kilitk József, Kiss Géza, Reiber Ferencné, Dobra György, Pálfi József, Reiber Ferenc, Lenkei Lajos. Az előadás befejeztével sikerült táncmulatság következett.

Oriási tűzkatasztrófa

a fővárosban.

A Párisi Áruház leégett.

(Nyolevan halott.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 24.

Irtózatoss katasztrófa történt ma este a fővárosban; párja a borzalmasságban a párisi Metropolitan vasut borzalmas emberpusztításának. A Párisi Nagy Áruház és a fölötté levő négy emelet egyszerre hihetetlenül rövid idő alatt, lángokban állott s a kit a lángok ott találtak, az menthetetlenül elpusztult. Lelket megrendítő, vért fagyasztó jelenetek kísérték a tűznek ezt a tömeges gyilkolását. Emberek, a kiknek kétségbeesetten kell bevárni a kikerülhetetlen pusztulást, a legkinosabb halált. Nincs menekvés! A kik az ablakig jutottak, leugrottak a tűzoltók ponyváiba, — és leestek a kövezetre. Ott legalább szörnyet haltak. A többiek, a kik talán egy hajszálnyi reménytől visszatartva nem szánták magukat erre a halálugrásra, azok a tűzhalál karjaiba estek. A főváros lakossága nem emlékszik még ilyen nagyszabású katasztrófára. Egész bizonyossággal talán csak a hajnali órákban lehet tudni a halottak számát, de az előreláthatóan megközelíti, vagy tán meg is haladja a százat.

A tűzvész nemcsak a főváros lakosságát ejtette pánikba, hanem annak rémülete a táviró szárnyain elterjedt az egész országba. Esti kilenc óra tájban, több magán-távirat révén már Aradon is tudták, hogy a Párisi Nagy Áruház épülete ég és egy csomó ember a halálát vesztette ott.

Természetesen, azokban a pillanatokban, a mikor mindenki a katasztrófa megrendítő részleteinek hatásától van lekötve, nem tudni bizonyosat a felől, hogy mi okozta a szerencsétlenséget. Ha vétkes gondatlanság volt a részese, akkor annak a vétkes gondatlanságnak súlyosnak kell bünhődnie azért a nyolevan, vagy több ember életeért, a mely ma a lángokba veszett.

A rettenetes tűzkatasztrófáról a következő távirati tudósítást vesszük:

A tűz kitörése.

Budapest, augusztus 24.

A kerepesi uton levő Párisi Nagy Áruház helyisége, valamint a fölötté levő emeletek fél nyolc órakor kigyuladtak s azóta lángokban állanak.

Nyolc órakor a földszint egy lángtenger volt. Az ajtók, ablakokból magasan csapnak a láng-nyelvek. Az emberek, a kik a helyiségekbe szorultak, jajveszékelve ugrálnak ki. Az emeleteken villámgyorsan harapódzik tovább a tűz. Az emberek a tűzoltók által kifeszített ponyvákra s a kövezetre ugranak. A legtöbb oly szerencsétlenül esik, hogy szörnyet hal.

Az épület menthetetlen. Az Áruház kétszáz alkalmazottjának hozzátartozói sirva szaladnak a tűz felé és kétségbeesve tudakolják, hogy ez vagy az nem égett-e benn. Persze senki se tud fölvilágosítást adni nekik.

A tűzoltók sorra feszítik a ponyvákat, de a tűz elől menekülők többnyire mellé ugranak s testük szétroncsolódik a kövezeten.

Kilenc óra után a szomszéd épület is kigyuladt. Attól tartanak, hogy mind a két ház be fog dőlni. Azok közül, a kik eddig leugrottak a három lángból álló emeletről, öt halott van és tizennégy sebesült. A tűz irtózatoss erővel, leküzdhetetlenül terjed, pusztit tovább.

Az első részletek.

A tűz ideje alatt jelent meg egy esztalap rendkívüli kiadása, a mely a tüzről a következőket írja:

Oriási tűzvész pusztit Budapesten, a melyhez hasonlóra az emberek nem emlékeznek. A Goldberger testvérek tulajdonát képező Párisi Nagy Áruház, a mely a kerepesi-ut 38. számú épületben van, valamint a fölötté levő emeletek lángokban állanak és menthetetlenül elpusztulnak. A kár megközelíti a milliót.

A tűz ismeretlen okból keletkezett. Este hét órakor ütött ki, s néhány perc alatt az egész kolosszális áruház s a négy emeletes bérház lángokban állott. A kerepesi-ut napali fényben áll. Husz-harmincezer ember tolong az utcán és nézi a tűz pusztítását.

Ennél nagyobb szerű katasztrófa nagyon régóta nem volt. Iszonyu rohamosan terjed a tűz. Tizenöt perc alatt csupa láng volt az épület, s a négy emelet lakóinak nem volt idejük a menekülésre. Ezek a szerencsétlen emberek a második, harmadik és negyedik emeletről ugráltak le az utcára, a hol a tűzoltók kifeszített ponyvákat tartanak. A ki odaesik, az csak a tagjait töri össze, de aki a kövezetre esik, az szörnyet hal. Kilenc óráig tizenöt ember, közöttük tizenkét nő ugrott le. Oten, akik a negyedik emeletről ugrottak le, szörnyet haltak.

A Párisi Áruház személyzetéből harminc ember hiányzik. Valószínűleg bennétek a boltban.

Tíz órakor.

Nincs az épületnek egy ablaka se, a hol a lángok ne csapnának ki. Tíz óra tájban az első emeleten sötétség terjedt. Ott már minden elégett. A félemelet is sötétedik. A többi emeleteken négy-öt ablak

ég, a többi már kiégett. Másfél óra hosszát tartott ez a csodaszzerű pusztulás.

A negyedik emeleten kinyitott egy ablak, s megjelent egy öreg ur és két nő. Kezeiket tördelve kértek segítséget, de leugrani nem mertek. Lehuzták az ablakredőket abban a hitbe, hogy akkor a lángok nem fogják őket érni. Néhány perc múlva az ablakból láng csapott ki: az öreg ur és a két nő bennégett.

Mialatt a felső emelet égett, a tűzoltók megjelentek az elsötétedett félemeleten, hogy a romokat széthányják, hátha elalélt embereket találnak ott. Egy mentő ekkor így szólt a mellette levő újságírónak:

— Nézze ezeket a tűzoltókat; egy fél óra múlva egy részük már a mi kocsijainkon lesz.

Ugy is lett, több tűzoltót ajultan hoztak ki a romokból.

A tűz oka.

Az eddigi jelek szerint a tüzet a villanyvezeték okozta. Az áram-vezeték, ahol csak végig vonult az egész áruház helyiségében, mindent meggyújtott. A tűzoltók és a mentők ponyváikkal elég gyorsan megérkeztek, de ez az életmentésnek nem sokat használt. Este tíz órakor jelentik, hogy tizenegyen ugrottak le az emeletekről a kifeszített mentőponyvába s ezek közül kilencen meghaltak. Két cseléd a mentőponyvára mellé ugrott, azonnal meghaltak.

Egy embernek sikerült csak a szerencsés leugrás. Egy orvos a harmadik emeletről ugrott le s sikerült neki a ponyvára talpra esni, így mentette meg az életét.

Rettenetes jelenet játszódott le a harmadik emelet egy utcai ablakánál. Egy család jelent meg az ablaknál: az apa, az anya s a karon ülő kis gyermek. A szobában már lángolt a butor és a berendezkedés, az utca felől pedig az egész ház egy lángtenger volt. A két szülő halálos kétségbeesés között állott az ablaknál, előttük és hátuk megett csak tűz és láng. Kis gyermeküket kitarították az ablakból, hogy a láng ne érje, a mentők odaálltak ponyvájukkal s a kis fiút a szülőik ledobták. Szerencsésen esett le, életben maradt, az apa és az anya azonban, akik részint a sötétség, részint előttük égő lángoktól nem láttak az utcára s nem tudták mi lett kis gyermekükkel, borzasztó helyzetükben nem mertek leugrani, a lángok közé veszttek.

A legtöbb halálos ugrásnak az volt az oka, hogy azok, akik a salto mortáléra elhatározták magukat, ugrani nem mertek, hanem, hogy az iram s így az esés is enyhébb legyen, az ablakpárkányon csuszta le. A mentőponyvával azonban a lángok miatt nem lehetett a fal mellé a járdára állni s aki így próbált a tüzből mekenni, az a kövezeten lelte halálát.

Egy uri asszony, aki állítólag Goldbergernek, a Párisi Áruház tulajdonosának felesége, a harmadik emeletről ugrott le, második emelet párkányzatán azonban fennakadt, ott nyaldosták körül a lángok, dmielőtt onnan lesegíteni bírták volna, ruhája, mely a párkányzatba akadt, eléget az asszony a kövezetre zuhant s ott szeloccsant az agyveleje, szörnyet halt.

Egy férfi, hogy a borzasztó tűzhalál elkerülje, akárcsak mintha öngyilkosságot követne el, levetette magát a negyedik emeletről. Esés közben fejét a másod

emelet vaserkelyébe ütötte, s mire a földre ért, már meg volt halva.

A halottak.

Fél tizenegy órakor a halottak száma felől a következő hírek terjedtek.

Tizenöt ember, azok közül, a kik leugrottak, szörnyet halt, tizennyolc életveszélyesen megsebesült.

Az égő házból egy lélek se szabadult ki. Azt hiszik nyolcvan ember égett be.

Az elpusztult ház mellett levő, Kerepesi-uti 40. számú épület szintén lángtengerben áll.

A tüzhöz a rend fentartására nagyszámú katonaság vonult ki.

Egy szemtanú a tűz kitöréséről.

A tűz keletkezéséről a Párisi Áruház egy alkalmazottja, a ki a kitörésnél jelen volt, az újságíróknak a következőket mondotta:

Az áruházba be van vezetve a villamos világítás. Mikor meg akartam gyújtani a villanyt, a fő-vezeték és az üzleti vezeték között levő izzó-lámpa, nem tudni, mily okból, lángolt vetett, és az üveg szét-pattant. A következő pillanatban az egész vezeték tűzben állott. Szerencsétlenségre a villamos vezeték egész hosszában gyúlékony anyagok mellett vonult végig a csipkék, papiros-árak, fajtékók és tüzi-játékok között. Ezek pár pillanat alatt nagy sístergéssel kigyuladtak. A lángok láttára az áruház egész személyzete kifutott az utcára. A fiatal főnök, a ki nek eszébe jutott, hogy az üzletben levő öt Wertheim-kassza nyitva van csupán a trezorok vannak bezárva, néhány segéd-del visszament az üzletbe; azonban már nem juthattak a kasszáig. A Wertheimekben levő pénz, üzleti könyvek, papírok mind odaégték.

Az öreg Goldbergert, a ki a katasztrófa idején Siófokon időzött, táviratban értesítették a szerencsétlenségről.

Az áldozatok.

Az áldozatok száma nincs megállapítva. Azt tartják, hogy azok, akik kiugrottak és szerencsétlenül jártak és a benégettek, összesen nyolcvanvan vannak.

Csupán annyit állapítottak meg, hogy az áruház alkalmazottjai közül senki sem pusztult el.

A kereskedők között mozgalom indult meg az iránt, hogy a kenyér és állás nélkül maradt alkalmazottakat, legalább néhány hónapig, a mig alkalmazást találnak, segítsék. A New-York kávéház tulajdonosa kijelentette, hogy két családot három hónapig hajlandó teljesen ingyen ellátni.

A tűz környéke.

Az áruház másik oldalán, a 36-ik sz. alatt van a Sternberg Armin és testvére cég hangszerkereskedése. Ez öt ízben is tüzet fogott s a tűzoltók erőmegfeszítésének köszönhető, hogy el nem égett. A szomszédos, 40-ik számú ház, az Orient-szálló épületét, a Népszínházat és a Rókus-kórházat szintén sikerült megmenteni a meggyulladásától. Ezek tetejére sok tűzoltó állt s ezek állandóan vízzel locsolták a földelzetet. Így sikerült a tüzet a 38-ik számú házra lokalizálni, mely teljesen leégett.

A kerepesi-ut 40. számú ház, a leégett

épület szomszédja nem pusztult el, csupán az első emeletben esett kár.

Borzalmas jelenetek.

Azon jelenetek között, amelyek az óriási tűzvész borzasztóságát növelték, két igen megható incidens történt. Egy apa ledobta kis fiát az emeletről, azután maga is leugrott s szerencsésen mindketten megmenekültek.

Egy fiatalember és egy leány egymást átölelve jelentek meg az ablaknál. Az utcán álló néptömeg kendőket lobogtatott feléjük s kiabálva hívták, buzdították őket:

— Ugorjanak le bátran!

A leány ugrott először. Megakadt a balkonba, a földre zuhant, szörnyet halt. Utána ugrott a fiatal ember, ez is a halál fia lett.

Azok között, a kik a levegőbe ugrottak, volt egy férfi, akinek semmi baja nem történt. Épkézláb mászott ki a ponyvából, de a nagy ugrástól agyrázkódást kapott, úgy hogy őt is át kellett szállítani a Rókus-kórházba.

A halottak agnoszkálása még nem volt megkezdhető. Még nincs megállapítva, hogy kik laktak a szomorú sorsra jutott házban, kik voltak odahaza a szerencsétlenség idején, és kiket tartott távol az életmentő véletlen.

A főváros lakossága óriási izgatottságban van. Éjféli után két órakor még nem oszlanak a csoportok a kerepesi-utról, s folyton tárgyalják az irtózatot eset lelkét kinzó jeleneteit.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A makói kritika.

— Az anachronizmus és egyebek. —

Arad, augusztus 24.

Csanádmegye metropolisában tanyát ütött a színművészet muzsája: az aradi színházulat játszik ott idestova egy hét óta. A makói lapok szinikritikusai felvették a tollat, de — mint az ottani Maros című lap kritikusa írja — „nemcsak krónikások, bírálók is vagyunk. Nem akarunk a vidéki színházi kritika szokásainak hódolni. Nem szegődünk be reklám szerzőknek, de dorongot sem forgatunk. Bírálmi fogunk higgadtan, elfogulatlanul...”

A „Maros” kritikusa azonban ugylátszik annyira fél a „vidéki kritika szokásai”-tól, hogy nagy igyekezetében még a színházi kritika szokásaitól is eltér. Zeng ugyanis többek között a Casanova előadásáról, mely operett sehogyszem nyerte meg a „Maros” kritikusanak tetszését. A szöveget csupa szellemtelen kompilációnak mondja, egyes jelenetek csiklandóságukkal hathatnak ugyan bizonyos férfikörökben, de sem izlés, sem szellem nincs bennük. „Még az előjáték a legsikerültebb — mondja a makói szinibíró — bár ez is tele van vastag anachronizmussal.”

Mi nem akarjuk kétségbevonni a makói kritikus igazságait, azon sem vitatkozunk vele, hogy a Casanova első felvonása vastag anachronizmus e, — csak egyet konstatálunk, s ez az, hogy Makón kritikusként lenni nagyon rossz dolog lenet.

Edes Isten, ha valaki hivatásának annyira magaslátán áll, s annyira lelkiismeretes, hogy nem képes elviselni a lelken Casanova anachronizmusait, — az a kritikus nem maradhat Makón. A makói hetenkint kétszer megjelenő lapok nem képesek őket kellően megfizetni.

Két dolgot azonban elfelejtett megírni a mi makói kollégánk: nem találja furcsának, hogy György herceg fia léte nem nadrágot, hanem trikót visel s hogy a Casanovában nincs meg az arisztotelesi hármasság?

Nem kevésbé multa felül saját magát egy másik műtész, aki időszerűségben örökös Thaliballépéseire. Ez a szigorú ur észrevette, hogy a szinlap szerint Marháznak kellett volna a Katalin Guráczky herceget játszania, s este B. Szabó jelent meg a közönség előtt. A kritikus megcsóválta a fejét, s konstatálta, hogy B. Szabó nagyon rosszul játszik: nem tudja a szerepét, izgatott, lámpalázias, szóval meglátszik rajta, hogy az utolsó percben ugrott be. A kritikus ur természetesen nem tudta, hogy B. Szabó Aradon és Gyulán annyiszor hazta már fel Guráczky vörös huszár ruháját, hogy ezüstjubiläumot ülhetne benne. Ha ezt tudta volna, bizonyára nem konstatálja, hogy B. Szabón meglátszik a beugrás. Lám, mi nem tesz az optikai csalódás!

Kik buktatták meg Bánffy Dezsőt?

(Polónyi teleplezése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 24.

A bécsi Zeit budapesti szerkesztője a mi nap érdekes beszélgetést folytatott Polónyi Gézával, az obstrukció egyik vezérével.

Természetesen a politikai helyzetről folyt a szó, de egyben Polónyi egy rendkívül érdekes titkot árult el abból az időből, amikor kegyetlen harcok közepette buktatták meg Bánffy Dezső bárót.

Az újságíró ugyanis azt kérdezte Polónyitól, mint vélekedik az osztrák pártok által okozott nehézségekről.

Polónyi Géza erre így felelt:

— Nagyon kellemetlenül érint bennünket, hogy éppen a néppárt az, mely a mi nemzeti követeléseink ellen lép fel. Luegerék és Schönererék magyareellenes magatartása nem egyéb, mint egyenes támadása az 1867-iki kiegyezésnek. Pedig volt idő, mikor együtt dolgoztunk az osztrák pártokkal. Magyarország ellenséges emlékeztetem arra az időre, amikor Ausztriának egy szabadelvű német pártja konferált és együtt dolgozott a nemzeti vívmányokért harcoló Kossuth-párttal.

A Bánffy idején történt ez, amikor az ellenzék engem küldött Bécsbe, követtem az egyezséget a német néppárt és a függetlenségi 48-as párt között, hogy bizonyos dolgokban a két párt együttesen járjon el, hogy Bánffy ellen annál hathatósabban küzdhessünk. A bécsi parlament klubszobájában ötven osztrák képviselővel tanácskoztam s meg is állapodtunk. Ennek a megállapodásnak sok áldásos következménye lett, első sorban Bánffy bukása. Akkor azt tapasztaltam az osztrák urak részéről, hogy nekik nincs kifogásuk az ellenzéknek a hadsereg dolgában elfoglalt álláspontja ellen s ellenértékül azt kívánták, hogy gazdasági tekintetben Ausztriát ne rövidítsük meg s a kiegyezés megújítását ne tegyük lehetetlenné. Így aztán létre jött köztük a megegyezés. Sőt e tárgyalásokból kifolyólag egy Lemisch nevezetű képviselőjük az a határozati javaslatot tette a Reichsrathban, hogy a monarchia két állama a personal unio alapjára lépjen, ami csak a függetlenségi pártnak lehet a legkedvesebb.

De ugylátszik, a német urak odaát egészen megelégedtek a közösen vívott csatározásokról s most ellenünk fordulnak.

Polónyi e szavakkal fejezte be a beszélgetést:

— Ilyen körülmények között nem marad más hátra, mint hogy a Kossuth-párt Ausztria szláv pártja között keresse fegyver harcait, annál is inkább, mert a szlávok már ugylis hívnak bennünket.

A primadonna regénye.

(B.-Russinszky Ilona nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 24.

Regény sok van az életben, regény, a melyben házaspárok egymás ellen fordulnak, de nem mindenik jut arra a sorsra, hogy a piacra viszik és a legszelebb körű nyilvánosság gyönyörködhetik a részleteiben. Rendszerint akkor történik az ilyesmi, ha skandalum üt be vagy ha nevezetes emberekkel történik.

Különösen a művész-emberek regényeiről az a hit, hogy azokról többet lehet írni, mint ha másokkal történik az „eset”. Ennek a révén tárgyalják ide s tova egy hete B. Russinszky Ilona, a nagyváradi színház primadonnájának regényét.

Most a művésznő egy nagyváradi ujságró előtt elmondta az egész regényt és kemény hangon tárgyalja le a becses férjét, a kihez se-relemért ment, de csakhamar belátta, hogy egy „rasztakuér” kezébe került. Neki, a primadonnának 7000 forint fizetése volt, az urának meg 360 forint.

— A nagy csalódásba, — mondta az ujságbíró előtt, bele is betegedtem, ápoltak jól rosszul. A vége az lett, hogy felmentem Debrecenből. Elmentem volna akárhová, csak ne láttam volna a kapzsiságot, mely csupán a kenyérgyártást látta bennem. Sem az anyagot, sem a művésznőt nem.

Ez utóbbit éppen nem. Hiszen gyakran hallottam Bereczky őt!

— Mi vagy te? Semmi. Mi volnál nélkülem? Semmi.

Hát megpróbáltam. Elmentem Kolozsvárra, Pécsre, Kassara s rájöttem arra, hogy valaki vagyok. A csalódás új erőt adott s tanultam lankadatlan szorgalommal. Megtörtént nem egyszer, hogy sirtam az előadás alatt s a közönség tisztelettel adózott fájdalomnak, mert tudta, hogy a lelkemben kiváltódtak az igaz érzések.

Sokszor megkísérletem a házasetet közönségét helyreállítani. Nem sikerült, Bereczky lelkileg süket volt és nem hallotta meg, hogy nincs egyéb kívánságom, csak a szeretetet.

Bolyongóvá lettem, vándoroltam ide-oda. Azt szuggerálta nekem a férjem, hogy elvesz a hangom s akkor baj lesz. Rá fogok ujni. Hála Istennek, nem következett be a jóslása.

E hó 8-án, hogy a dologra térjek, levelet írt hozzám s pénzt kért tőlem. Nem tudtam küldeni rögtön. Együttal kaptam ügyvédjének felkérését, hogy a botrány kikerülése végett békésen váljunk el. Hűtlen elhagyás címén. Minthogy én a vétkeiséget még ily áron sem akartam nevemhez csatolni, megegyeztünk abban, (a levél kezeim között van), hogy én indítalak válópórt.

Eközben történt a skandalum. Nagyváradon járt Bereczky s ott botrányt csinált. Gyulaán meg Varga Lajossal paktált s okiratokat vett fel a cselédséggel. Vargának felfüggesztését ma kértem a főispántól, mert hazudott. A jegyzőkönyveket ő vette föl s mégis azt mondta, hogy szívességből működött közre. Hát kérdem honnan tudta, hogy az az ismeretlen nem csaló? Az okiratokat felfogom olvastatni, ki fog tűnni belőle, hogy Bereczky — jóllehet a válóperbe beleegyezett — ezekkel terrorizálni akart.

Már nem félek. Oly kevés szál köt az élethez, hogy könnyű azt elszakítani. S akkor elérí Bereczky, akit különben utálok, a célját: Négyes fogaton járhat, ha ugyan lesz még egy boldogtalan, aki rábizza veszendő életét.

Igazolja be Bereczky, hogy megcsaltam. De ha nem tudja, — amint nem is lehet: a fogházban, vagy a bolondok házában, elmékedhetik arról, hogy először egészségemet, aztán anyagi viszonyaimat tette tönre. Moráliter nem én halok meg. Ebben, ő, akit emberré tettem, lesz a vesztes. Ehhez lesz erőm. En a magamé vagyok s nem hagyom többé magam kiszípoloztatni. Erőt ad ehhez a magam igazsága s a művészetem. Ez pedig több, mint az összes rendőri fufang és számítás.

Ugy nézem már azt az embert, így végzi a nyilatkozatot, mint az embergyilkost, aki mögött bezárult a börtönajtó. Meghalt.

Lehet, hogy igaza van a művésznőnek. Lehet, hogy indokolva van az az elkéseredettség, a melylyel férjéről beszél. Mégis, ha az ember olvassa, hogy valaki a nyilvánosság előtt ezt mondja arról, aki még ez idő szerint a férje, a kinek a nevét viseli: hát a szájalom helyett könnyen más érzés éved a lelkébe.

TANÜGY.

A felsőbb leányiskola.

Az Aradváros által segélyezett magán felsőbb leányiskolában 1. é. szeptember hó elején az első, második, harmadik, ötödik és hatodik osztálya nyílik meg. Az egész intézet nyilvánossági joggal bírván, a tanulók államérvényes bizonyítványt kapnak; az ötödik és hatodik osztály tanulói azonban egyelőre magántanulóul tekintetnek, kik az intézetben tesznek vizsgálatot.

A felsőbb leányiskola főcélja művelt, a női élethivatáshoz tartozó ismeretekben jártas, a jelenkor igényeinek megfelelő műveltséggel bíró nőket képezni, kik ak r mint kenyérgyártók, akár családi élethivatásukban feladatuknak megfelelni képesek. Ily szempontból az intézet kiváló súlyt fektet a modern idegen nyelvek (német, francia) és kézügyesség (rajz, kézimunka) tanítására. A többi tantárgy tekintetében pedig, az iskola középiskola lévén, a tanterv szoros egyezést mutat a fiuközépiskolával, főleg a gimnáziummal.

Az első osztályba a növendékek negyedik elemi osztályu bizonyítvány, vagy felvételi vizsgálat alapján vétetnek fel. A második és harmadik osztályba beiratkozhatnak azok, kik megfelelő alsóbb osztályu bizonyítványt, vagy kellő előkészültséget és kort mutatnak ki. Az ötödik osztályba léphetnek azok, kik a polgári leányiskola negyedik osztályát sikerrel végezték.

A felsőbb leányiskola hatodik osztályából a tanuló a tanítónképező harmadik évfolyamába vétetik fel, azonban néhány tárgyból különbözeti vizsgálatot kell tennie. E tárgyak tanításáról az igazgatóság gondoskodik.

A tudományos kenyérkereseti pályára törekvők a felsőbb leányiskola hatodik osztályának végeztével, ha a megfelelő kiegészítő gimnáziumi tanfolyamon résztvettek, felvételi vizsgálatot a gimnázium hetedik osztályába léphetnek fel.

A kiegészítő gimnáziumi latin tanfolyamot az igazgatóság díjmentesen tartja fenn a tehetségesebb növendékek számára.

A női felügyeletet minden osztályban külön, egy — a miniszteri rendelet értelmében — polgári iskolai oklevéllel bíró tanítónő gyakorolja.

Tandij az első, második, harmadik osztályban évi 120 korona, mely havi részletekben is fizethető; beiratási díj: 20 korona. Az ötödik és hatodik osztályban a tandij évi 200 korona, mely szintén havonként is fizethető. Beiratási díj: 10 korona.

Az intézettel kapcsolatos internátusban vidéki jelentkezők évi 600 korona ellátási díjat fizetnek. A zongora tanításért évi 100 korona külön díj fizetendő. Az internátusi díjak havonként is fizethetők. A növendékek a legmondosabb nevelésben és ellátásban részesülnek s főleg a francia és német társalgásban gyakorlatot szereznek. Az internátus igazgatója és vezetője özv. Sváby Pálné szül. Turtsányi Gizella. Minden, az intézetre vonatkozó közelebbi felvilágosítással akár személyesen, akár levélileg az igazgatóság készséggel szolgál.

— Az intézet a városi iskolák tantermeiben van elhelyezve, de a beiratások az intézeti internátus irodájában lesznek, a Rákóczi és Hasszinger-utca sarkán, I. em. a Porter-bazári átjáró háznak Hasszinger-utcai kapujával szemben, augusztus 25 ikétől szept. 3-ig bezárólag naponként d. e. 10—12. és d. u. 3—5-ig vagy esetleg 28 ikétől fogva az igazgató magánlakásán Lázár Vilmos-utca, Földes-ház II. em. Dr. Somogyi Gyula, igazgató.

(—) Allami iskola M.-Kovács házában. Körülbelül két év óta huzódik Mező Kovács háza közönség iskoláinak államosítása, ennyi ideje ugyanis annak, hogy a közönség felajánlotta meglévő iskoláit az államnak. Az állam az ajánlatot elfogadta, építetett is 86.000 korona költséggel még egy iskola épületet, ez azonban egy évig üresen állott. Csak most nevezte ki a közoktatásügyi miniszter a közönség közönségének nagy öröme, az állami tanítókat és tanítónőket. Ki-nevezettek tanítókká: Brenner Antal, Görög János, Gruber János és Mezőbrázski Pál. Tanítónőkké: Andracsek Mariska, Papp Mariska és Szilvássy Etelka.

A postáskisasszony tragédiája.

(Rovancsolás után.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 24.

A nagyváradi postaigazgatóságnál most zárta le egy hivatalos ügy iratait s ezekben az irásokba egy fiatal élet megrázó regénye van eltemetve.

A fiatal, jó családból való, árvaságra jutott leány a nagyváradi postaigazgatóság kerületébe tartozó egyik kis falucskában ült a postarács mögött. A postáskisasszony hivatalába egyszer az igazgatóság kiküldöttje érkezett, szigorú hivatalos minőségben: rovancsolás végett. A vizsgálatnál a tisztviselő — aki mellesleg mondvá, csinos fiatal ember volt — egy kis hiányt fedezett fel a pénztárban. A postáskisasszony bevallotta, hogy egy utalvány kifizetésénél tévedett: nagyobb összeget fizetett ki és a hiányt képtelen pótolni. Valósággal kétségbeesve roskadt le a vizsgáló biztos előtt, aki nyomban felfüggesztéssel, állása elvesztésével fenyegette. De végre is segített a szegény leányon: saját zsebéből fedezte a hiányt és az igazgatóságnak azt jelentette, hogy mindent rendben talált. De ennek a segítségnek nagy ára volt: a postáskisasszony becsülete.

A szerencsétlen teremtés aztán irkált a fiatal embernek, hogy adja a becsületét vissza, vegye őt feleségül, de az eleinte csak hitegette később felbontatlanul küldte vissza a leveleit. A postáskisasszonynak pedig titkolnia kellett a szegényét, el kellett hagynia a hivatalát és ezért is titokban helyettest fogadott, mert hiszen ha az igazgatóság meg tudja bunét: a szabályok szerint még hivatalvesztéssel is büntette volna a morál nevében. Helyettese aztán rutul visszaült bizalmával: mikor hivatalában hirtelen újra rovancsolást tartottak, most már sokkal nagyobb összeg hiányzott a pénztárból s a postáskisasszony házában egy picit babát találtak.

A szerencsétlen postáskisasszony ellen megindult a vizsgálat s a leányban volt annyi gavallérság, hogy csábítója nevét nem vallotta be a vizsgáló hivatalnok előtt. Most aztán a boldogtalan postáskisasszonynak nincs se állása, se becsülete. A gyermekét is alig tudja eltartani, ellenben a csinos postahivatalnok, akit időközben postatitkárrá léptették elő, boldogan éli a világát.

HIREK.

Az esernyő — öngyilkossági eszköz.

— A Marosból kifogott holttest. —

Arad, augusztus 24.

Ma délelőtt a szabad-fürdő közelében, a felső Marosparton egy idős nő holttestét vetette föl a víz. A hulla, az orvos-rendőri szemle szerint, alig néhány órahosszat lehetett a folyóban s így nemcsak maga a test, hanem az azon lévő ruházat is teljesen ép volt. A jelek azt

mutatják, hogy a hatvanöt-hetven évesnek lát-
szó nő öngyilkosságot követett el, belellete ma-
gát a Marosba s a bekövetkezendő halálról
akép biztosította magát, hogy napernyőjét tele-
rakta kövekkel úgy számítva, hogy ez feltétlenül
lehuzza őt a víz alá.

Az öngyilkosság, a kövekkel megtömött
napernyő legalább azt mutatja, hogy arról van
szó, tényleg sikerült is, az öregasszony meg-
halt, bár a víz, ahol a Marosba vetette magát
alig volt magasabb egy fél méternél.

Délben fél egy órakor jelentették a rend-
őrségnek, hogy a felső Marosparton, az ott fel-
állított szabad-fürdőtől mintegy kétszáz lépés-
nyi távolságban egy női holttestet vetett föl a
víz. A rendőrségről dr. Ottócs Dániel kerületi
orvos és Kovács Antal rendőrhadnagy mentek
ki a marospartra, megvizsgálták a holttestet s
konstatálták, hogy 65-70 év körüli, alacsony
nő, teljesen feketébe öltözve, ilyen színű ruha
és harisnya, fekete bársony cipő a lábán, kezé-
ben pedig görcsösen szorított egy esernyőt, mely
kődarabokkal volt telerakva.

A rendőrség azt gyanítja, hogy öngyilkos-
ság esete forog fenn a holttestben, melyet a
felsőtemető halottas házába szállítottak, külérő-
szak nyomai nem láthatók, de erről azért sem
lehet szó, mert tisztán az öngyilkostól függött,
hogy a napernyő-nehezéket a vízben elen-
gedje e.

Megállapították azt is, hogy az öngyilkos-
ság, a holttest állapotáról ítélve, a reggeli órák-
ban történhetett. Az öngyilkos kiléte eddig
még nincs megállapítva.

— Személyi hír. Az aradi pénzügyigazgatóság
vezetője: Farkas Győző pénzügyigazgató szabadság-
idejét eltöltve, hazaérkezett. Hivatalát ma foglalta el.

— A Kossuth vacsora. Kedden este, Kossuth
Lajos névnapjának estéjén, Arad polgárai társas-
vacsorával egybekötött ünnepet rendeznek a
„Jó pásztor“-vendéglőben. Az ünnep, melyre
Arad minden polgára hivatalos, a következő
program szerint fog lefolyni:

Himnusz, éneklő a waggongyári dalkör. El-
nöki megnyitó, tartja: Nagy Kálmán. Kossuth
emléke. Oda, írta Csécsi Imre, szavalja Harmat
Ferenc tanítójelölt. Győzelmi induló, éneklő a
waggongyári dalkör. Ünnepi beszéd, tartja Ba-
rabás Béla orsz. képviselő. „Kossuth éli“, költe-
mény, Illés Bálintól. Kossuth himnusz, éneklő
a waggongyári dalkör. Zárszó, tartja Kristyory
János. Kurucnóták. Játssza Nichtenhauser Sán-
dor a népszínház tárogató művésze.

Az ünnepély részvételi jegyei egy koroná-
jával Jakabffy István és társa üzletében vált-
hatók meg.

— A király nem jön Lippára? A *Budapesti
Hírlap* írja vasárnapi számában: A királyi ki-
hallgatás előreláthatólag kedden véget ér s ak-
kor néhány napon át (augusztus 29-ig) még
itt marad a király. Sokan remélik, hogy ez-
alatt sikerülni fog megoldani a válságot. Ha
nem sikerül: akkor a felség Bécsbe utazik az
angol király fogadására; de azután — úgy vé-
lekednek illetékes körökben, — visszatér és
nem utazik el a hadgyakorlatra, mint tervezve
volt. Ez azonban, mint ahogy meg is jegyzi a
B. H., nem pozitív dolog. Sok függ attól, hogy
a politikában mi történik a hónap végeig, de
még abban az esetben is, ha ott dűlőre jutni
nem tudnak, sincs kizárva, hogy a király há-
rom napra leteszi a politikát s lerándul a nagy-
gyakorlat megtekintésére.

— A belga király Bécsben. *Gasteinből* távi-
ratozzák: A belga király augusztus 27-én el-
hagyja Gasteint és innét Bécsbe utazik.

— Arad és a névmagyarosítások. A bel-
ügyminisztérium statisztikát készített az or-
szág vidéki városaiban és községeiben az 1902.
év második felében e tekintetű névmagyarosi-

tásokról. E szerint Arad a névmagyarosítások
számának sorrendjében második helyen áll. Vezet
Kaposvár és Miskolc, ahol 25—25 névmagya-
rosítás történt s azután következik Arad és
Ujpest, ahonnan 21—21 névmagyarosítást ké-
relmeztek. Ezzel szemben az 1901 ik év má-
sodik felében Aradon a névmagyarosítások
száma csak 18 volt.

— Mi lesz a sorozással? Minden jel sze-
rint az idei sorozásból nem lesz semmi, még
ha mindjárt nyomban el lehetne oszlatni az ex-
lexes állapotot és kormány nélkülséget az ob-
strukcióval egyetemben. Erősen tartja magát a
hir, hogy az ujonchiányon egyelőre úgy segí-
tenek, hogy az októberben szabadságolandó ka-
tonákat 1904. január 1-ig benntartják, amire a
véderőtörvény 8. §-a följogosítja a hadvezetősé-
get. Ha pedig 1903. december 31-ig nem jön-
ne létre az ujonctörvény, úgy a póttartalékosok
behívásai fogják pótolni a január 1-ével sza-
badságolandó katonákat.

— Salisbury halála. Londonból táviratoz-
zák: *Edvard* király *Salisbury* halálának hírért a
legmélyebb sajnálkozással fogadta és nagyongyá-
szolta ily nagy államférfiu elvesztését, akinek fe-
lejtetetlen szolgálatai, a melyeket Viktória ki-
rálynének es neki, a királynak tett, mindig
élni fognak honfitársainak emlékezetében.

— A kereskedelmi testület ülése. Az aradi
kereskedelmi testület választmánya ma dél-
után, *Tedeschi* Viktor elnöklésével ülést tartott,
a melynek egyedüli tárgya az aradi felső ke-
reskedelmi iskolának egy, a testület rendelke-
zése alatt álló alapítványi helyének betöltése
volt. Az alapítványi helyre hárman pályáztak,
a kik közül, titkos szavazás útján, szótöbbség-
gel *Klein Sándor* kapta meg a helyet, a ki
árva fiu, s az aradi polgári iskola IV. osztályát
kitűnő eredménnyel végezte.

— Posta- és táviráda növendékek fölvétele.
Nagyon üdvös és életre való ujtást hozott be
intézményeink legmodernebbje: a m. kir. posta.
Megteremtette ugyanis a posta- és táviráda-
növendékrendszert, melynek révén sok szegény
család gyermeke, akinek szegénysége miatt ed-
dig módjában nem lehetett, szegődhetik a pos-
ta szolgálatába, hogy ott posta és táviráda segé-
tiszté képezzenek. Minden egyes postaigazgató-
sági kerületben több olyan posta- és táviráda
hivatal lesz ezentúl, amelyekben bizonyos szá-
mu növendékek képeztetnek ki. A nagyvárad
kir. posta- és távirádaigazgatóság növendékek
kiképzését engedélyezte többek közt az alábbi
kincstári és nem kincstári postahivatalokban:
Arad, Pankota, Soborsin, Újszentanna, Világos,
B. Csaba, Gyula, Makó, Orosháza, Battonya,
Békés, Gyoma, Nagylak, Szeghalom, Szemlak.

— Két püspökség. *Szegedről* írják: Egy
helyi ujság megírta, hogy az év. ref. békés-
bányai egyházmegye legközelebb két új püs-
pökségre osztja föl az egyházmegyét és az
egyik új püspökség Szegeden lesz. Ez a hír
alaptalan, mert mint illetékes helyről értesü-
lünk, az egyházmegye fölosztása még éppen
nem befejezett dolog és ha megtörténnék is,
hogy új püspökséget állít föl az egyházmegye,
annak a székhelye nem Szegeden lesz, hanem
Hmvásárhelyen. *Temesvárról* jelentik: Beavatott
forrásból nyert értesüléseink szerint a néhai
Popovics Nikanor volt temesvári gör. kel. szerb
püspök elhunyt folytán megüresedett temes-
vári új szerb püspöki szék okvetlen még ez
év folyamán kerül betöltésre. A temesvári új
szerb püspököt a legközelebb *Karlócán* tartandó
püspöki zsinaton választják meg. A püspöki
zsinat, az eddigi megállapodások szerint, a jövő
hónap közepe táján ül össze.

— Élet a folyosón. Ezuttal nem az ország-
ház folyosójáról van szó (ott most igen cse-
des az élet), hanem az aradi városház ambi-
tusáról, mely a mai naptól kezdve egészen
szeptember közepéig leglátogatottabb helye az

egész városházának. Kezdődnek az iskolai be-
iratások s a sok szülő, apró gyermekével sa-
génységi bizonyítványért jelentkezik a ren-
őrségnél, amelynek alapján tandíjmentesség
nyerhet. A bizonyítványokat *Murády* Álmos
rendőrhadnagy állítja ki, akinek ez a foglalko-
zás a beiratások befejeztéig minden munka-
idejét lefoglalja.

— Eljegyzés. *Koch* Dániel aradi kerékpár-
és varrógép kereskedő vasárnap tartotta Gyula-
fehérvárott eljegyzését *Lobstein* Szidonia kis-
asszonnyal, *Lobstein* Salamon terménynagyke-
reskedő bájos leányával.

— Kié a tízezer korona? Ez a kérdés fog-
lalkoztatja még mindig a jogászokat. Közöltük
nemrég, hogy egy kiváló jogász felfogása sze-
rint a pénz fölött a Ház szabadon rendelkezik.
Ezzel szemben most másrésről azt vitatják,
hogy helyesen nyilatkozott *Miklós* Odön, a par-
lamentí vizsgálo bizottság alelnöke, mikor kije-
lentette, hogy a pénz *Pap* Zoltán tulajdona. Ezt
az álláspontot így indokolják meg:

Papp Zoltán a 10.000 koronát tradíció út-
ján megszerezte; a pénzre teljes perfekt tulaj-
donjogot szerzett, amelyet ő senkire át nem
ruházott, mert az a kijelentése, hogy: „Ezt a
pénzt leteszem a Ház asztalára“, a tulajdonjog
átruházásának már azért sem tekinthető, mert
ebben a nyilatkozatban határozott természetű,
vagy jogi személy nincs megnevezve. A pénzt
gróf Szápáry László elajándékozta bizonyos fel-
tétel mellett. Igaz, hogy *Papp* Zoltán a kikötés-
nek meg nem felelt, de addig, amíg Szápáry
ezen az alapon nem indít pört, az ajándékozási
szerződés perfektnak tekintendő.

Egy ujságíró ma megkérdezte ebben az
ügyben dr. *Papp* Zoltánt is, akinek meggyőző-
dése és jogi véleménye szerint a 10.000 kor-
na fölött egyedül ő rendelkezhetik, mert a
pénz már a jogos tulajdona. Természet-
hözaffüzte azt is, hogy ezzel távolról sem ér-
te azt, mintha a pénzzel a saját érdekében ki-
vána rendelkezni, hanem tőle függ, hogy a
most gazdátlan pénzt milyen célra fordítsák.
Gróf Szápáry már csak azért sem rendelkezhet-
tik, mert a Ház elnöke neki felajánlotta 10.000
koronát, a gróf azonban kijelentette, hogy a
rendelkezési jogról lemond.

— A szocialisták népgyűlése. Az aradi szo-
cialisták vasárnap délután rendkívül népes gyű-
lést tartottak a szabadság-téren az általános vá-
lasztói jog érdekében. A gyűlés szónoka *Weis-*
Hermann volt, aki az általános választói jog
dekében való küzdelemre buzdította a to-
száz főnyi hallgatóságot, majd betérjesztette a
gyűlés elé azon indítványt, melyet a párt a
városi törvényhatóságához nyújt be elfogadás vé-
gett. A népgyűlés egyhangulag elfogadta a szónok
indítványát. Érdekes jelenet következett
ezután: *Ponta* Péter állt föl a szószerke, s a
parlamentí eseményeket bírálván, kiterjeszke-
dett a *vesztegetésekre* is. Ennek folyamán, mint
az aradi hétfői ujság írja, ezt a feltűnő kijelen-
tést tette *Ponta* Péter: „A szocialistákról is ál-
lították, hogy megvesztegethetők. De a párt ve-
zetősége közül senkit sem lehet megvenni.
Próbálták itt Aradon is. *Felkérte* őt a *leszerel-*
és idejében a függetlenségi párt egy töredéke s
felhívta arra, hogy az aradi szociáldemokrata párt
tiüntessen Barabás Béla országos képviselő ellen.
De ő ezt visszautasította, mert ők nem személy
ellen, hanem a párt ellen küzdenek. Tartottak
népgyűlést is, tiltakoztak is a függetlenségi
párt leszerelése ellen. El van *készülve* arra,
hogy az előbbi kijelentésért őt megtámadják, de
áll elébe, mert ha kell bizonyít is. Épen azért
hozta ezt itt fel, hogy a függetlenségi párt is
tudomást szerezzen róla. A gyűlés végén *En-*
gels Mihály németül, *Ponta* Péter pedig romá-

nul mondta el a beszédeket. A gyűlés hat óra felé ért véget.

— Kubelik mint debreceni polgár. Debrecenben, a mint lapunknak írják, Kubelik Jan, a hegedűművész vasárnap déli 12 órakor tette le a magyar honpolgári esküt Kovács József polgármester előtt. Az eskütétel a polgármester hivatali helyiségében ment végbe. Ez alkalomból ott voltak a tanács tagjai és Kovács Kálmán polgármesteri titkár; továbbá besenyői Széll Farkas, Kubelik Jövendő apósa, dr. Popper Mór, Kubelik ügyvédje, ki a hozzászólást intézte és ki ez alkalommal mint hites tolmács is szerepelt. Az eskütétel előtt Kovács József polgármester pár szóval Kubelik figyelmébe ajánlotta, milyen nagyfontosságú tény előtt áll és kérdést intézett hozzá, hajlandó-e az esküt letenni? A polgármester szavait dr. Popper Mór tolmácsolta, mire Kubelik magyarul kijelentette, hogy igen leteszi az esküt, sőt hozzátette, hogy tudja, érti mi van az eskü szövegében. A polgármester ezután felolvasta az eskü szövegét, melyet Kubelik fenhangon magyarul utána mondott. Az eskü elhangzása után a polgármester szívélyes szavakkal üdvözölte, mint magyar állampolgárt és egyidejűleg értésére adta, hogy a közgyűlési határozat értelmében ő a mai naptól fogva debreceni lakos, debreceni illetőségű. Üdvözli, mint magyar állampolgárt, debreceni polgárt és kívánja, hogy a magyar névnek külföldön minél nagyobb dicsőséget szerezzen. Kubelik ezután a következőleg válaszolt:

— Mélyen meghatva mondom köszönetet a nagyságos polgármester ur szívélyes szavaiért és ígérem, hogy Magyarországot, Debrecen városát második hazámnak fogom tekinteni és úszkén fogom hirdetni, hogy magyar vagyok, nálam inkább, mert Magyarországon, Debrecenben kezdődik rám nézve egy új, második élet. Kubelik ezután aláírta az eskü letételéről levett jegyzőkönyvet, és ezzel az aktus véget ért. A jegyzőkönyvbe így írta alá nevét: Kubelik János.

— Házasság. Fényes esküvő volt vasárnap Glogovácson. Kiszeli Gyula, az Aradi Első Taktikáispénztár tisztviselője esküdtött örök hűséget Böns Annuska kisasszonynak, özv. Böns Károlyné bájós leányának. A polgári kötésnél Müller Károly és Milován Valér szerepeltek tanúként. Az egyházi áldást nagyszámú közönség jelenlétében vette fel az új pár a glogováci római katóli templomban. Az esketési szertartást Frank János főesperes végezte, Witt Miklós és Malcsiner Emil lelkészek segéd-mellett. — Ungár Samu szeptember hónapján köt házasságot a makói izraelita templomban Székely Emmával, Székely Lipót leányával.

— A póttartalékosok bevonulása. Az aradi 38-ik gyalogezredhez behívták a tartalékos katonákat, a kik huszonegy napl fegyvergyakorlatra vonultak be. Tegnep nehéz napjuk volt a tartalékosoknak. A zádorlaci pusztán megkezdődött a tábori lövészet. A gyakorlat befejezése után 1100 póttartalékos az új-aradi vasúti állomásra ment, honnan délelőtt 11 óra után különvonaton Vermes felé indultak. A rezervisták közül csak huszonnégy maradt Aradon.

— A francia miniszterelnök beszéde. Combes miniszterelnök vasárnap nagy feltűnést keltő beszédet tartott, a melyben kifejtette: Az ország minden ravasz számítás és önző intrikák ellenében visszautasító magatartást tanúsít. Egyetlen szempont uralja egészen az országot és az minden köztársasági embernek az a kötelessége, hogy szilárd és eltökélt falankszot alkossanak az ellenfelekkel szemben és erélyesen támogassák a miniszteriumot abban a határozott elhatározásban, hogy az országnak ígért reformokat fokozatosan végrehajlja. — A reakció elhagyja régi zászlóit és liberális akciónak nevezi magát. Szava más most és a szabadságot dicséri, mint a pártok között döntő legfőbb bíró. A legteljesebb szabadságot ígéri

avval az egyetlen feltétellel, hogy ez a jónak szabadsága lesz, t. i. a kongregáció szabadsága. Combes kritizálta a keresztény szociálizmust, mely az egyház csalihatatlansága nevében elitéli a szellem minden vívmányát és gunyolja a legyőzött reakcionáriusokat, a kik szabadelvűségükkel dicsekszenek, midőn a szabadságról való teoriájukat olyan körbe szorítják, mely hasonlít az egykori császári pénzhez, mely az egyik oldalon a francia köztársaságot, a másikon pedig Napoleon császárt tüntette fel. A liberális akció pártja a szuverén fejének helyére a pápa papucsát teszi, de a két pénz méltó egymáshoz. Combes kijelenti, hogy a liberális akcióban ellenforradalmat lát, mely egy kifejezésből műfogás segítségével a forradalom hevébe igyekszik helyezni magát. A köztársaságiak ez által nem fogják magukat félrevezettetni, ők, a kik mindig oly féltékenyen örködtek a fölött, hogy a polgári hatalmat megvédelmezzék az egyházi hatalom beavatkozása ellen. A valódi köztársaságiak hívek fognak maradni a köztársasághoz, mert ez megvalósítja azt a három nagy jót, a melyet a kormánynak biztosítani kell az ország részére: a béke fentartását, a törvény uraalmát és a köz- és magán szabadságok tiszteletét. A mostani miniszterium büszksége, hogy ezeket a javakat megtartsa az országnak. A miniszterelnököt élénk óvációkban részesítették. Azt kiáltották: Éljen Combes! Éljen a köztársaság!

— Földrengés. Zágrából táviratozzák: Ma éjjel 11 óra 39 perc 40 másodperckor három másodpercen át tartó meglehetősen erős földrengést érezték, amely északkeletről nyugat felé húzódtott.

— Agostaiak közgyűlése. A bányai ág. h. ev. egyházkerület közgyűlését Budapesten szeptember 9-én és a következő napokon tartja. Az arad-békési egyházmegye e közgyűlésre az elnökségen kívül Szeeberényi Lajos csabai, Frint Lajos aradi lelkészeket, Institoris Kálmán Arad polgármesterét és Steller Árpád járásbíró megbizó levéllel küldötte ki. A bányai ev. egyházkerület tanító-testülete e közgyűlésen való képviseltetésre Tyehlyár Károly csabai ev. tanítót választotta meg.

— A főhadnagy ur kutyája. A F. M. írja: Még e hónap elején történt, hogy a Nyiregyházi állomásozó 15. huszárezred 6-ik százada manőver közben Búd-Rzent-Mihályra érkezett. A századdal volt egy Sidvisics nevű főhadnagy is, akit a saját négyes fogata követett a század után. A négyest a főhadnagy saját kocsisa hajtotta, a hajtó kocsi hátuljában pedig a tisztiszolga ült, hogy ülésben tartsa a főhadnagy ur kutyuskáját. A lovak megbokrosodtak, a kocsi feldől s a privadiner kutyásól együtt messze kiesett az országútra. A katonának — edzettebb csontjai lehettek, mint a kényeztetett úlelnek — nem történt komolyabb baja, ellenben a kutyuska úgy esett, hogy a nyakát törte. Irtózatos káromkodásban tört ki erre Sidvisics főhadnagy ur s afölötti dühében, hogy nem a tisztiszolga, hanem a kutya törte a nyakát, a szerencsétlen közhuszárt két órai kikötésre ítélte. A kikötést pedig oly kegyetlenséggel hajtotta végre, hogy a katona egy órai függés után kétköltzöldült a kintől. Husába bevágódtak a kötelek s már alig tudott nyöszörögni, amikor jelentették a főhadnagynak, hogy baj lesz... A főhadnagy ekkor „elengedte” a második órát s a szerencsétlen embert leoldották. Miután pedig nagyon odáig volt, a főhadnagy ur fájdalomli fejében két koronát dobott oda a legénynek. Ez az eset, amelynek szemtanúi: Pál István és Oláh Péter jómódu b. szent-mihályi gazdák, bárhol hajlandók tanuskodni az előttük lefolyt embertelen cselekedetről.

— Nagy vihar Párisban. Párisból táviratozzák: A francia fővárosban vasárnap hatalmas vihar vonult végig, a melyet heves felhőszakadás követett. A víztömeg behatolt a csatornába és sok helyen valóságos áradást okozott. Egyes utcák tavakhoz hasonlítottak és ezeken lehetetlen volt a közlekedés. A kereskedelmi mi-

niszterium udvarán a vihar földcsuszamlást okozott, a melynek következtében két munkást a leomló földtömeg eltemetett. A munkásokat később súlyosan sérülten szabadították ki a földtömeg alól. A vihar következtében este fél 7 órakor a Jemappes rakparton egy különös baleset történt. Az utcán hét méter szélességben és két méter hosszúságban repedés támadt, miközben egy bérkocsi a lóval együtt eltűnt a nyílásban. A kocsi épp akkor nem volt a bakon. Egy fél órával később négy detonáció hallatszott, lángok csaptak fel és a villamos vezető két öntöttvas lemeze a levegőbe röpült. Ezt az esetet valószínűleg kiömlő gáz vagy rövid kapcsolat okozta. A forgalmat rendőrileg beszüntették. Ujabb incidenstől tartanak, mert a keletkezett repedésből füst száll fel.

— Asztalossegédek szervezkedése. Vasárnap délelőtt a városháza kistermében mintegy kétszáz asztalossegéd gyűlést tartott, melyen az iparhatóság képviselőjében Zubor Andor fogalmazó volt jelen. Az értekezlet elnökévé Andrassy Bélát választották, a szónokok pedig Máté József és Láng Henrik voltak. Elpanaszolták szomorú helyzetüket, amelyet a gyenge munkabérs és a nagy drágaság okoz s elhatározták, létesítenek ennek megoldására munkáskört melyben a módokat megványjákvetik helyzetük megjavítása érdekében. A munkáskörbe tagokul fel fogják szólítani az összes Aradon dolgozó asztalos segédeket. A kör alapszabályainak kidolgozására egy bizottságot küldtek ki s a továbbiak végzése előtt még egy újabb gyűlést hívnak össze az érdekeltekből, melyen a munkáskör helyzetét illető megbeszéléseket fogják végezni.

— Ostrom egy színész nő ajtáján. Az éjlo-vagjainak garázdálkodása ellen emelt panaszt a szegedi rendőrségen Sváb Béla, a „Fekete Sas” portása. Elmondta, hogy a szállodába egy vidéki színész nő érkezett. Tegnep éjszaka három fiatal ember csöngetett be a szállodába és a színész nő lakásának bezárt ajtaja ellen valószínű ostromot rendeztek. A portás távozásra szólította föl a szálloda nyugalmát zavaró gavalérokat, ők azonban tovább folytatták a sikertelen ostromot. A dolog vége verekedés lett s egyik gavalér a portáson ébenfa botjával végig vágott. A bot eltört, a vége ott maradt, de a gavalérok elmenekültek. A rendőrség buzgón keresi a bot másik végét és annak a gazdáját.

— Halálozás. Borsos József, az államvasutak portása az aradi pályaudvaron, tegnep Budapesten meghalt. Holttestét Aradra szállítják s itt a felsőtemetőben helyezik el nyugalomra.

— A tüzek napja. Az nap, hogy a fővárosban a Párisi Nagy Áruház borzalmas katasztrófa történt, a mi vidékünk két helyéről jön egyszerre tudósítás nagyobb tüzről. Temes-Ujfalun ma délután egy órától fél hatig nyolc-lakóház a hozzátartozó melléképületekkel együtt leégett. A tűznél a lippai tűzoltóság dolgozott emberföltölti erővel. Azt hiszik, a tüzet gyermekek gondatlansága okozta. Mezőkovácsházán ma délelőtt kigyuladt Forgács János ottani kovácsmester háza. A tűz csakhamar átterjedt a mellette levő Lipták János szücsmester házára is. Mindkét ház leégett s csak a gyorsan megjelent tűzoltóságnak köszönhető, hogy a tűz tovább nem terjedt. A házak biztosítva voltak.

— Athelyezések. A pénzügyminiszter Selégia János topánfalvi kir. adóhivatali tisztet az aradi adóhivatalhoz, Vadász Sándort pedig a topánfalvi kir. adóhivatalhoz helyezte át.

— Megszökött kereskedők. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Rosenberg Salamon kereskedőnek a Dohány utca 74. számú házában volt ruhakereskedése. Az üzlet azonban nem valami sokat jövedelmezhetett, mert Rosenberg szédülésre adta fejét. Szövetkezett Frankl Ignác ügynökkel. Attól kezdve a budapesti nagykereskedőktől hitelbe tömördek árut vásárolt. Sz-

Gyorokon,

a község központjától sétálva 17, 18 percnyi távra, a hegyközség legjobb útja mellett, — a távoli sikra gyönyörű kilátással, egy

sveiczi stílusú épület

és pinczével felszerelt

szőlő

5¹/₂ c. holdnyi terjedelemben, az ideai szürettel vagy a nélkül is

eladó.

Közelebbi felvilágosítással szolgálhatnak: Gyorokon, Hunyady Péter és Mihálik Béla urak, kik a szőlőt be is mutatják. 1712

Lakás

A Weitzer János- ezelőtt Templom) utca 3. számú házban a második emeleten

4 szobából

mellékhelyiségekből
áll 6 egy szob 1089

utczai lakás

azonnal kiadó.

Bővebbet a házmesternél.

Földbirtokra

városi jó fekvésű, biztos bérjövödelmet hozó

házakra

törlesztés eskölcson nyerhető a következő feltételek mellett

4% kamatra 50 évi törlesztésre
4 ¹ / ₂ % " 40 ¹ / ₂ "
4 ³ / ₄ % " 35 "
5% " 30 "

A tőke a kamatfizetéssel együtt

félévi részletekben törlesztetik.

A kölcsön készpénzben fizet-

tetik ki

Magasabb kamatu kölcsönök conver-
táltatnak.

Díjazás utólagosan. Kölcsönajánlatokat elfogad és minden felvilágosítással készséggel szolgál

Berger József

irodája

1691

Arad, Andrassy-tér 8.

Szépítsd arczodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatása, többször kitüntetett a hölgyközség által legjobbnak elismert készítmény. Eltünteti rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arczisztatálanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsas és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálójánál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, Romsznyi Mátya, Tábor Gyula (Gá) és Vojtek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Vojtek és Weiss droguista uraknál.

Hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménésbirtok évi szeptember hó végéig szállítandó 1700 méter szűkségletének biztosítása céljából folyó év II-én délelőtt 10 órakor a ménésbirtok igazgatóság helyiségében zárt írásbeli ajánlatok alapján vé fog tartatni.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és 5% bányapénzzel felszerelt ajánlatok Mezőhegyesen a ménésbirtok igazgatóságánál a fent kitett határidőig nyújtandók be.

Megjegyezvén, hogy a szállításból eredő összes bélyegilletéket szállító cég tartozik sajátjából fedezni.

Budapest, 1903. évi augusztus hó.

kap
litv
199
—
3
felet

1824

Földmivvelésügyi m. kir. minister.

Magyar királyi államvasutak.

99521—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

Pénztárkezelőnői zubbonyok, altiszti és szolgálai kész egyenruhák szállítására, valamint az ezen kívül a bundabélésű köpenyekhez való posztónak szállítása iránt.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1903. év október hó 1-től 1908. év december hó 31 ig évenként szükséges mintegy 260 drb. pénztárkezelőnői zubbony bőrdővel, mintegy 3000 drb. altiszti felöltz, mintegy 4400 drb. altiszti és hivatalsszolgai téli posztó nadrág, mintegy 3700 drb. hivatalsszolgai

A nyári mosó nadrágokból 1904-ik évben a szűkséglet szer annyit fog kitenni.

A szolgálai vászon zubbonyok való csakis vászon szállítása a magy. kir. államvasutak igazgatósága részéről 1905. július 31-ig szerződésileg folyóméterenkint 68 fillér egységáron biztosítva lévén, azon ajánlattevő, ki a vászon zubbonyok szállítására pályázik, tartozik említett időpontig a vállalt vásznat készpénzfizetés m a magy. kir. államvasutaktól venni.

Az ajánlatok az 1903. évi szeptember hó 15 ig beterjesztendő bányapénzek pedig a megelőző pon déli 12 óráig határidőre

nyak. Lavasó, mintegy 7500 drb. altiszti nyári sapka, mintegy 50 drb. altiszti borsapka, mintegy 7600 drb. altiszti posztó zubbony, mintegy 170 drb. hivatalsszolgai felöltő, mintegy 140 drb. hivatalsszolgai kabát, mintegy 300 drb. hivatalsszolgai nyári sapka, mintegy 350 drb. hivatalsszolgai posztó zubbony, mintegy 5800 drb. szolgálai posztó köpeny, mintegy 8400 drb. szoltéli posztó nadrág, mintegy 16700 drb. szolgálai nyári mosó nadrág, mintegy 200 drb. szolgálai borsapka, mintegy 9500 drb. szolgálai nyári sapka, mintegy 9700 drb. szolgálai posztó zubbony, mintegy 16600 drb. vászon zubbony és továbbá mintegy 6000 méter altiszti és kaposi bundabélésű köpenyekhez való sötétkék posztó szállítása iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Budapest-Bózsétfváros állomás téteményezett minta szerinti ki telben szállítandók.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, szintén az általános és különleges szállítási feltételek A III. szakosztálynál, valamint minden üzletvezetőségénél megkinthetők vagy a megállapított előzetes lefizetése mellett a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján meg is rándelhetők, megjegyezv a 122291—96 sz. általános tási feltételek minden egdányáért 50 fillért fizet

A feltételeknek porló megküldése eseté költség is beküldend Budapest, 1903. e. hóban.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Bő szilva termés!

Kiszindia községből

folyó évben

beszterczei és más faju szilva.

tulbőven termett, ugyannyira hogy 100.000 vékánál több szilva van, miért is felhívjuk erre a ve közönség becses figyelmét.

Több kisgazda.

1820

Kölcsey-egyesület
Aradon

